

O S U D Y

400 let staré jedle a jejího 1000 let zdravého dřeva

Stála na kraji žďárského pralesa u průchodní stezky, / stezka vedla od hradu Brno podél řeky Oslavy, překročila rozvodí dvou moří - Černého a Severního -, dostala se k prameni řeky Sázavy u Žďáru, pokračovala po rašeliništích u Radostína a dostala se k prameni řeky Doubravky k hradu Libice /.

Ujala se asi v 11. století, rostla, mohutněla, přečkala vymření Přemyslovců, dobu Karla IV., války Husitské. Ošlehaly ji vichřice a déšť, neuškodil sníh ani mráz. Stála tak tam 400 let stará jedle, ztepilá jako panna a zdravá jako řípa.

Psal se rok 1480. Cisterciánský klášter ve Žďáře, založený roku 1252, přenechal Viktorinovi, knížeti Münsterberskému, synu českého krále Jiřího z Poděbrad, pusté místo uprostřed pralesa Žďársko /Dářko/ na založení rybníka.

Přišli rybníkářští odborníci, robotníci, vyhloubili dno 206 ha a připravovali nasypání hráze. Předem bylo nutno založit potrubí. Kde vzít na ně materiál, aby vydržel staletí bez porušení a snesl ohrožný tlak 6 m vysoké hráze, u paty 12 m, v koruně 6 m široké a dlouhé 458 m, při naplnění pojme rybník $3,895.000 \text{ m}^3$ vody.

Svůj přes 400 let starý život obětovala překrásná jedle. Dřevaři porazili nádherný strom, jehož kmen měl průměr 1,50 m a obvod téměř 5,00 m. Válcovitou jedlí rozřezali na půlválce, zdravé jádro vysekali sekerami, že zůstala jen vnější blána silná asi 15 cm.

Duté půlválce poležili hlouběji než bylo nejnižší místo rybníka, dobře upevnili, na ně dali druhé půlválce, dobře utěsnili dřevěnými kolíky, spojili a postupně zasypávali.

A tak ta jedle sloužila dalších 500 let bez jakýchkoliv oprav. Nic nevydrží věčně. Přišla 70 léta 20. století. Psal se rok 1970 - 1972 a byla nutná generální oprava hráze u potrubí. Prokopali hráz a odkryli 1000 let staré dřevo jedle, poměrně velmi dobře zachovalé. Nemohlo úplně zetlít, bylo téměř stále ve vodě.

Neuvědomělí a nepoučení pracovníci přeřezali 1000 let starou blánu jedle a nešetrným zacházením prodali na topení. Jen málo lidí si uvědomilo, jakou škodu páchají. Jen někteří pochopili, jakou historickou cenu má toto tisíc let staré dřevo. Mezi mála byli manželé Jaroslava a Evžen Rychlovští ze Žďáru nad Sázavou 5. Získali menší kousek jedle, několik let /20 let/ pečlivě ošetřovali dřevo, aby se sušením nepoškodilo, nerozpraskalo. Dřevo dali odborníkovi - /p. František Němec a Otakar Kolář ze Žďáru nad Sázavou 5 / rozřezat na menší a slabší prkénka a vybrousit. Nyní se objevil skvost a krása tisíciletého dřeva. Z jednotlivých částí sestavili mosaiku jako obraz. A tím dokázali, jakou historickou cenu má 1000 leté dřevo jedle ze žďárských pralesů.

Historii 1000 leté jedle zpracoval nejstarší občan Žďáru nad Sázavou pan František Mokrý - ředitel školy v.v. nar. 3. 10. 1891

Žďár nad Sázavou, dne 14. 6. 1991

F. Mokrý